32012D0021

ODLUKA KOMISIJE

od 20. prosinca 2011.

o primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2011) 9380)

(Tekst značajan za EGP)

(2012/21/EU)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 106. stavak 3.,

budući da:

(1) Članak 14. Ugovora nalaže Uniji, ne dovodeći u pitanje članke 93., 106. i 107. Ugovora, da koristi svoje ovlasti kako bi osigurala da se usluge od općeg gospodarskog interesa obavljaju u skladu s načelima i uvjetima koji im omogućuju ispunjavanje njihovih ciljeva.

(2) Kako bi se određene usluge od općeg gospodarskoga interesa obavljale u skladu s načelima i pod uvjetima koji im omogućuju ispunjenje njihovih ciljeva, može se ukazati potreba za financijskom potporom države, kojom bi se pokrio dio ili svi specifični troškovi koji proizlaze iz obveze pružanja javne usluge. U skladu s člankom 345. Ugovora, kako ga tumači Sud Europske unije, nije važno obavljaju li takve usluge od općeg gospodarskog interesa javni ili privatni poduzetnici.

(3) U vezi s tim, članak 106. stavak 2. Ugovora navodi da su poduzetnici kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa, ili oni koji imaju značajke monopola koji ostvaruje prihod, podložni pravilima sadržanim u Ugovoru, osobito pravilima o tržišnom natjecanju ako primjena tih pravila, pravno ili činjenično, ne sprečava obavljanje zadaća koje su im povjerene. No, to ne smije utjecati na razvoj trgovine u mjeri u kojoj bi to bilo u suprotnosti s interesima Unije.

(4) U svojoj presudi u predmetu *Altmark* [1], Sud je odlučio da naknada za obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa ne predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. Ugovora pod uvjetom da su istodobno (kumulativno) ispunjena četiri kriterija. Prvo, poduzetniku koji prima naknadu moraju zaista biti povjerene obveze pružanja javnih usluga i te obveze moraju biti jasno određene. Drugo, parametri na temelju kojih se izračunava naknada moraju biti utvrđeni unaprijed, na objektivan i transparentan način. Treće, naknada ne smije premašiti iznos neophodan za pokrivanje svih ili dijela troškova koji su nastali pri izvršenju obveze javne usluge, uzimajući u obzir relevantne prihode i razumnu dobit. Konačno, ako u konkretnom slučaju poduzetnik kojem je povjereno izvršenje obveze pružanja javne usluge nije izabran na temelju postupka javnog natječaja koji bi omogućio izbor ponuditelja koji bi takve usluge mogao pružiti po najpovoljnijim uvjetima za zajednicu, visina potrebne naknade mora se odrediti na temelju analize troškova koje bi imao tipičan poduzetnik, kojim se dobro upravlja i koji ima odgovarajuća potrebna sredstva.

(5) Kada navedeni kriteriji nisu ispunjeni, a ispunjeni su opći uvjeti za primjenu članka 107. stavka 1. Ugovora, naknada za javnu uslugu predstavlja državnu potporu koja je podložna člancima 93., 106., 107. i 108. Ugovora.

(6) Osim ove Odluke, za primjenu pravila o državnim potporama na naknadu koja se dodjeljuje za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa važna su tri instrumenta:

(a) nova Komunikacija o primjeni pravila o državnim potporama Europske unije na naknadu koja se dodjeljuje za obavljanje usluga od općeg gospodarskog

[1] Predmet C-280/00 Altmark Trans and Regierungspräsidium Magdeburg protiv Nahverkehrsgesellschaft Atmark [2003] Izvješća Europskog suda I-7747.

interesa ([1]) pojašnjava primjenu članka 107. Ugovora i kriterije koji su utvrđeni presudom u predmetu *Altmark* na takvu naknadu;

(b) nova Uredba, koju Komisija namjerava donijeti, o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora na potpore *de minimis* za pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa utvrđuje određene uvjete – uključujući iznos naknade - pod kojima se za naknadu za obavljanje javne usluge neće smatrati da ispunjava sve kriterije iz članka 107. stavka 1.;

(c) revidirani okvir za državne potpore u obliku naknade za obavljanje javne usluge ([2]) detaljno navodi da će Komisija analizirati slučajeve koji nisu obuhvaćeni ovom Odlukom pa će ih se stoga morati prijaviti Komisiji.

(7) Odlukom Komisije 2005/842/EZ od 28. studenoga 2005. o primjeni članka 86. stavka 2. Ugovora o EZ-u na državne potpore u obliku naknade za obavljanje javne usluge koja se dodjeljuje određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa ([3]) utvrđuje se značenje i opseg izuzeća na temelju članka 106. stavka 2. Ugovora i utvrđuju pravila kojima se omogućuje uspješno praćenje ispunjenja kriterija koji su utvrđeni u toj odredbi. Ovom Odlukom zamjenjuje se Odluka 2005/842/EZ i utvrđuju uvjeti pod kojima državna potpora u obliku naknade za obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa ne podliježe obvezi prethodne prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora budući da se može smatrati usklađenom sa člankom 106. stavkom 2. Ugovora.

(8) Takva se potpora može smatrati usklađenom samo ako se dodjeljuje kako bi se osiguralo pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa kako se na to poziva članak 106. stavak 2. Ugovora. Iz sudske prakse proizlazi da, u odsutnosti sektorskih pravila na razini Unije u tom području, države članice imaju visok stupanj diskrecionog prava pri utvrđivanju koje bi se usluge mogle svrstati među usluge od općeg gospodarskog interesa. Stoga je zadaća Komisije pobrinuti se da ne nastanu očite pogreške pri definiranju usluga od općeg gospodarskog interesa.

(9) Pod uvjetom da je ispunjen niz uvjeta, ograničeni iznosi naknade koja se daje poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa ne utječu na razvoj trgovine i tržišno natjecanje u mjeri u kojoj bi to bilo u suprotnosti s interesima Unije. Stoga, pojedinačna prijava državne potpore neće biti potrebna za naknadu čiji je iznos manji od određenog godišnjeg iznosa naknade pod uvjetom da su ispunjeni zahtjevi iz ove Odluke.

(10) Uzimajući u obzir razvoj trgovine unutar Unije na području pružanja usluga od općeg gospodarskog interesa, koje se, na primjer, očituje kroz snažan razvoj multinacionalnih pružatelja usluga u nizu sektora koji su od velikog značaja za razvoj unutarnjeg tržišta, primjereno je odrediti nižu granicu iznosa naknade koju je moguće izuzeti od obveze prijave u skladu s ovom Odlukom nego što je to bio slučaj s Odlukom 2005/842/EZ, pri čemu je omogućeno da se taj iznos izračuna kao godišnji prosjek u razdoblju u kojem je predmetna obveza povjerena.

(11) Bolnice i poduzetnici ovlašteni za pružanje socijalnih usluga, kojima su povjerene zadaće koje se odnose na usluge od općeg gospodarskog interesa, imaju specifične značajke koje je potrebno uzeti u obzir. Posebno je potrebno uvažiti činjenicu da u postojećim gospodarskim uvjetima i s obzirom na trenutni stupanj razvoja unutarnjeg tržišta, socijalnim uslugama može biti potreban iznos potpore koji je viši od praga koji je utvrđen ovom Odlukom a kako bi nadoknadile troškove obavljanja javne usluge. Viši iznos naknade za socijalne usluge dakle ne stvara nužno veći rizik za tržišno natjecanje. Iz tog razloga, poduzetnici kojima je povjereno obavljanje socijalnih usluga, uključujući one koji pružaju usluge stambenog zbrinjavanja za socijalno ugrožene građane ili socijalne skupine koje se nalaze u nepovoljnijem položaju, kojima je zbog ograničene platežne sposobnosti do stambenog prostora nemoguće doći po tržišnim uvjetima, trebaju također uživati korist izuzeća od obveze prijave koje je predviđeno ovom Odlukom, čak i kada primaju viši iznos naknade od zadanog praga iznosa naknade koji je uređen ovom Odlukom. Isto treba primjenjivati i na bolnice koje pružaju medicinsku skrb, uključujući, kad je to potrebno, usluge hitne medicinske pomoći i povezane pomoćne usluge koje su neposredno povezane s njihovom osnovnom djelatnosti, naročito u području istraživanja. Kako bi ostvarile pravo na izuzeće od prijave, socijalne usluge trebaju biti jasno definirane kao usluge koje ispunjavaju socijalne potrebe u odnosu na zdravstvenu i dugoročnu zaštitu, zaštitu djece, pristup i ponovno uključivanje na tržište rada, socijalne stanove te skrb za socijalno ranjive skupine i njihovu socijalnu uključenost.

(12) Učinak na trgovinu i tržišno natjecanje određene mjere kojom se osigurava naknada ne ovisi samo o prosječnom iznosu naknade koji se prima godišnje i sektoru koji ju prima, nego i o ukupnom trajanju razdoblja u kojem je zadaća za obavljanje javne usluge povjerena. Osim u slučaju ako je duže razdoblje opravdano zbog potrebe za značajnim ulaganjima, na primjer, u području socijalnog stanovanja, primjena ove Odluke treba biti ograničena na razdoblje ovlaštenja od najviše 10 godina.

([1]) SL C 8, 11.1.2012., str. 4.
([2]) SL C 8, 11.1.2012., str. 15.
([3]) SL L 312, 29.11.2005., str. 67.

(13) Kako bi se mogao primjenjivati članak 106. stavak 2. Ugovora, poduzetnik mora biti izričito ovlašten od strane države članice za obavljanje određene usluge od općeg gospodarskog interesa.

(14) Kako bi se osiguralo ispunjenje uvjeta navedenih u članku 106. stavku 2. Ugovora, nužno je utvrditi preciznije uvjete koje je potrebno ispuniti u odnosu na povjeravanje pružanja usluga od općeg gospodarskog interesa. Iznos naknade može se pravilno izračunati i provjeriti samo ako su obveze koje su povjerene poduzetniku u pogledu javnih usluga i sve obveze povjerene državi jasno definirane jednim ili više zakonskih akata nadležnih javnih tijela predmetne države članice. Vrsta instrumenta može se razlikovati od države članice do države članice, no instrument mora sadržavati najmanje poduzetnike kojima je povjerena javna usluga, precizni sadržaj i trajanje dodijeljenih obveza, te ako je potrebno, državno područje na koje se odnosi ispunjavanje obveze javne usluge koje su im povjerene, dodjelu bilo kakvih isključivih ili posebnih prava, te opis mehanizma dodjele naknade i parametre za određivanje naknade kao i za izbjegavanje prekomjerne naknade i njezinog mogućeg povrata. S ciljem osiguranja transparentnosti u odnosu na primjenu ove Odluke, akt o ovlaštenju mora sadržavati i poziv na ovu Odluku.

(15) Kako bi se izbjeglo neopravdano narušavanje tržišnog natjecanja naknada ne bi smjela premašiti iznos koji je neophodan za pokriće neto troškova koje ima poduzetnik u obavljanju usluge, uključujući i razumnu dobit.

(16) Iznos naknade koji je viši od onoga što je neophodno kako bi se pokrili neto troškovi koje ima predmetni poduzetnik pri obavljanju javne usluge nije neophodan za obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa i slijedom toga predstavlja nezakonitu državnu potporu koja treba biti vraćena državi. Naknada koja je dodijeljena za obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa, ali se od strane predmetnog poduzetnika stvarno koristi za poslovanje na nekom drugom tržištu u svrhu koja nije navedena aktom o ovlaštenju nije neophodna za obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa pa slijedom toga može također predstavljati nezakonitu potporu koju je potrebno vratiti.

(17) Opravdani neto troškovi izračunavaju se kao razlika između troškova koji su nastali u obavljanju usluge od općeg gospodarskog interesa i prihoda zarađenog od usluge od općeg gospodarskog interesa ili pak kao razlika između neto troškova obavljanja usluge od općeg gospodarskog interesa i neto troškova ili dobiti od obavljanja usluge koja nije obuhvaćena uslugom od općeg gospodarskog interesa. Naročito, ako se zbog obveze obavljanja javne usluge snižava prihod (na primjer, zbog reguliranih tarifa), ali pri tom to ne utječe na troškove, neto troškove nastale izvršavanjem obveze pružanja javne usluge moguće je utvrditi na temelju umanjenog prihoda. S ciljem izbjegavanja neopravdanog narušavanja tržišnog natjecanja sve prihode nastale iz usluge od općeg gospodarskog interesa, drugim riječima, sve prihode koje pružatelj usluge ne bi bio ostvario da mu ta obveza nije povjerena, treba uzeti u obzir u svrhu izračuna iznosa naknade. Ako su predmetnom poduzetniku dodijeljena posebna ili isključiva prava koja se odnose na djelatnosti koje nisu usluge od općeg gospodarskog interesa, a za koje se dodjeljuje potpora, i te djelatnosti ostvaruju dobit veću od razumne dobiti, ili ako poduzetnik uživa druge koristi koje mu dodjeljuje država, iste se, bez obzira na njihovo razvrstavanje u skladu s članku 107. Ugovora, ubrajaju u prihod predmetnog poduzetnika.

(18) Razumna dobit određuje se kao stopa prinosa na kapital uzimajući u obzir stupanj rizika ili nepostojanje rizika. Pojam „stopa prinosa na kapital" ovdje znači internu stopu rentabilnosti poduzetnika (IRR) koju poduzetnik ostvaruje na uloženi kapital za čitavog razdoblja ovlaštenja.

(19) Dobit koja ne premašuje zbroj relevantne stope kamatne zamjene (*swap rate*) i 100 baznih poena ne treba se smatrati nerazumnom. U ovom se kontekstu relevantna stopa kamatne zamjene (*swap rate*) promatra kao primjerena stopa prinosa za nerizična ulaganja. Premija od 100 baznih bodova služi, između ostalog, kao kompenzacija za rizik likvidnosti u odnosu na kapital koji je vezan za obavljanje usluge za razdoblja trajanja akta o ovlaštenju.

(20) U slučajevima u kojima poduzetnik kojem je povjereno obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa ne snosi značajan stupanj poslovnog rizika, na primjer zbog toga što su troškovi koji nastaju obavljanjem usluge od općeg gospodarskog interesa u potpunosti pokriveni naknadom, dobit koja premašuje referentno mjerilo zbroja relevantne kamatne zamjene (*swap rate*) i 100 baznih bodova ne bi se smjela smatrati razumnom.

(21) Kada, u posebnim okolnostima, nije primjereno koristiti stopu prinosa na kapital, države članice morale bi imati mogućnost osloniti se na druge pokazatelje razine dobiti kako bi utvrdile razumnu dobit, kao što je to je prosječna stopa prinosa na vlastiti kapital (ROE), prinos na imovinu (ROA) ili prinos od prodaje (ROS).

(22) Pri određivanju što čini razumnu dobit, države članice morale bi imati mogućnost uvesti poticajne kriterije koje se odnose posebno na kvalitetu pruženih usluga i

povećanje učinkovitosti proizvodnje. Povećanje učinkovitosti proizvodnje ne bi smjelo smanjiti kvalitetu pružene usluge. Na primjer, države članice trebaju imati mogućnost da u aktu o ovlaštenju odrede ciljeve povećanja učinkovitosti, pri čemu će visina naknade ovisiti o opsegu ispunjenja tih ciljeva. Akt o ovlaštenju može odrediti da ako poduzetnik ne ostvari ciljeve, naknada bude smanjena primjenjujući metodu izračuna koja je navedena u aktu o ovlaštenju, a ako poduzetnik te ciljeve premaši, naknada bude povećana primjenjujući metodu izračuna navedenu u aktu o ovlaštenju. Sve premije povezane s povećanjem proizvodne učinkovitosti moraju biti utvrđene na razini koja će omogućiti uravnoteženu diobu koristi nastale iz učinkovitosti između poduzetnika i države članice i/ili korisnika.

(23) Članak 93. Ugovora predstavlja *lex specialis* u odnosu na članak 106. stavak 2. Ugovora. U njemu se utvrđuju pravila koja se primjenjuju na naknade za obavljanje javnih usluga u sektoru kopnenog prometa. Članak 93. tumači Uredba Vijeća (EEZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog putničkog prijevoza u željezničkom i cestovnom prometu kojom se izvan snage stavljaju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1191/69 i br. 1107/70 ([1]), o utvrđivanju pravila koja se primjenjuju na naknadu za obveze pružanja javnih usluga u javnom putničkom prometu. Njegova primjena na putnički promet unutarnjim vodama diskrecijsko je pravo država članica. Uredbom (EZ) br. 1370/2007 izuzima se od prijave na temelju članka 108. stavka 3. Ugovora svaka naknada u sektoru kopnenog prometa koja ispunjava uvjete iz te Uredbe. U skladu s presudom u predmetu *Altmark*, naknada u sektoru kopnenog prometa koja nije usklađena s odredbama članka 93. Ugovora ne može se smatrati sukladnom Ugovoru na temelju članka 106. stavka 2. Ugovora, ili na temelju bilo koje odredbe iz Ugovora. Slijedom toga, ova se Odluka ne primjenjuje na sektor kopnenog prometa.

(24) Za razliku od kopnenog prometa, sektori pomorskog i zračnog prometa podložni su članku 106. stavku 2. Ugovora. Određena pravila koja se primjenjuju na naknade za obavljanje javne usluge u sektorima zračnog i pomorskog prometa nalaze se u Uredbi (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje usluga u zračnom prometu u Zajednici ([2]) i u Uredbi Vijeća (EEZ) br. 3577/92 od 7. prosinca 1992. o primjeni načela slobode pružanja usluga u pomorskom prometu između država članica (pomorska kabotaža) ([3]). Međutim, za razliku od Uredbe (EZ) br. 1370/2007, te Uredbe ne odnose se na sukladnost bilo kojeg mogućeg elementa državne potpore, niti uređuju izuzeće od obveze prijave na temelju članka 108. stavka 3. Ugovora. Ova se Odluka stoga treba primjenjivati na naknade za obavljanje javnih usluga u sektorima zračnog i pomorskog prometa pod uvjetom da su, uz ispunjenje uvjeta utvrđenih ovom Odlukom, takve naknade usklađene s posebnim sektorskim propisima sadržanim u uredbama (EZ) br. 1008/2008 i (EEZ) br. 3577/92, kada je to primjenjivo.

(25) U posebnim slučajevima naknade za obavljanje javne usluge namijenjene zračnoj ili pomorskoj povezanosti s otocima i za zračne i pomorske luke koje predstavljaju usluge od općeg gospodarskog interesa u skladu s člankom 106. stavkom 2. Ugovora, primjereno je utvrditi pragove koji se temelje na prosječnom godišnjem broju putnika budući da takav izračun točnije odražava ekonomsku realnost tih djelatnosti i njihov značaj kao usluga od općeg gospodarskog interesa.

(26) Izuzeće od obveze prethodne prijave za određene usluge od općeg gospodarskog interesa ne isključuje mogućnost da države članice prijave određeni projekt koji sadrži državne potpore. U slučaju takve prijave, ili ako u slučaju da Komisija ocjenjuje sukladnost određene mjere potpore na temelju zahtjeva ili po službenoj dužnosti (*ex officio*), Komisija će ocijeniti jesu li ispunjeni uvjeti iz ove Odluke. Ako to nije slučaj, mjera će se ocjenjivati u skladu s načelima sadržanim u Komunikaciji Komisije o okviru za državne potpore u obliku naknade za javne usluge.

(27) Ovu Odluku treba primjenjivati ne dovodeći u pitanje odredbe Direktive Komisije 2006/111/EZ od 16. studenoga 2006. o transparentnosti financijskih odnosa između država članica i javnih poduzeća kao i o financijskoj transparentnosti unutar određenih poduzetnika ([4]).

(28) Ovu Odluku treba primjenjivati ne dovodeći u pitanje odredbe Unije u području tržišnog natjecanja, posebno članke 101. i 102. Ugovora.

(29) Ovu Odluku treba primjenjivati ne dovodeći u pitanje odredbe Unije u području javnih nabava.

(30) Ovu Odluku treba primjenjivati ne dovodeći u pitanje strože odredbe koje se odnose na obveze pružanja javnih usluga koje su sadržane u zakonodavstvu Unije za posebne sektore.

(31) Potrebno je utvrditi prijelazne odredbe za pojedinačne potpore koje su dodijeljene prije stupanja na snagu ove Odluke. Programi potpora koji su stupili na snagu u skladu s Odlukom 2005/842/EZ prije stupanja na snagu ove Odluke trebaju nastaviti biti usklađeni s unutarnjim tržištem i izuzeti od obveze prijave u razdoblju od sljedeće 2 godine. Potpore koje su stupile na snagu prije stupanja na snagu ove Odluke, koje nisu dodijeljene u skladu s Odlukom 2005/842/EZ, ali ispunjavaju uvjete utvrđene ovom Odlukom, trebaju se smatrati usklađenima s unutarnjim tržištem i izuzete od obveze prijave.

([1]) SL L 315, 3.12.2007., str. 1.
([2]) SL L 293, 31.10.2008., str. 3.
([3]) SL L 364, 12.12.1992., str. 7.
([4]) SL L 318, 17.11.2006., str. 17.

(32) Komisija namjerava ponovno ispitati ovu Odluku 5 godina nakon njezina stupanja na snagu,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Predmet

Ovom se Odlukom utvrđuju uvjeti pod kojima se državna potpora u obliku naknade za obavljanje javne usluge koja se dodjeljuje određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa smatra usklađenom s unutarnjim tržištem i izuzima od obveze prijave utvrđene u članku 108. stavku 3. Ugovora.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Odluka primjenjuje na državne potpore u obliku naknade za obavljanje javne usluge koja se dodjeljuje poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa kako je navedeno u članku 106. stavku 2. Ugovora, a koje su obuhvaćene jednom od sljedećih kategorija:

(a) naknada koja ne premašuje godišnji iznos od 15 milijuna EUR za pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa u svim područjima osim prometa i prometne infrastrukture;

ako iznos naknade varira u tijeku razdoblja u kojem je povjereno obavljanje javne usluge, godišnji iznos izračunava se kao prosjek godišnjih iznosa naknade za koje se očekuje da će se ostvariti u tijeku razdoblja u kojem je povjerena javna usluga;

(b) naknada za pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa od strane bolnica koje pružaju medicinsku skrb, uključujući, kada je to potrebno, usluge hitne medicinske pomoći; obavljanje povezanih pomoćnih usluge koje su neposredno povezane s njihovim osnovnim djelatnostima, naročito u području istraživanja, međutim, ne sprečava primjenu ovog stavka;

(c) naknada za pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa s ciljem ispunjavanja socijalnih potreba koje se odnose na zdravstvenu i dugoročnu zaštitu, zaštitu djece, pristup i ponovno uključivanje na tržište rada, socijalnu stanogradnju te socijalnu uključenost socijalno ranjivih skupina;

(d) naknada za pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa za zračno ili pomorsko povezivanje s otocima na kojima prosječni godišnji promet u razdoblju od 2 financijske godine koje prethode godini u kojoj je povjereno obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa ne prelazi 300 000 putnika;

(e) naknada za pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa u za zračne luke i luke u kojima prosječni godišnji promet u razdoblju od 2 financijske godine koje prethode godini u kojoj je povjereno obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa ne prelazi 200 000 putnika u slučaju zračnih luka, i 300 000 putnika u slučaju luka.

2. Ova Odluka primjenjuje se samo u slučaju kada razdoblje u kojem je poduzetniku povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa ne prelazi 10 godina. U slučajevima kada razdoblje ovlaštenja prelazi 10 godina ova se Odluka primjenjuje samo kada davatelj usluge mora izvršiti značajna ulaganja koja se moraju amortizirati u dužem vremenskom razdoblju u skladu s opće važećim računovodstvenim načelima.

3. Ako za trajanja razdoblja ovlaštenja prestanu biti ispunjeni uvjeti za primjenu ove Odluke, potpora se mora prijaviti u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora.

4. U području zračnog i pomorskog prometa ova se Odluka primjenjuje samo na državne potpore u obliku naknade za javne usluge koja se dodjeljuje poduzetnicima kojima ja povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa u skladu s člankom 106. stavkom 2. Ugovora, i, ako je primjereno, u skladu s Uredbom (EZ) br. 1008/2008 odnosno Uredbom (EEZ) br. 3577/92.

5. Ova se Odluka ne primjenjuje na državne potpore u obliku naknade za obavljanje javne usluge koja se dodjeljuje poduzetnicima u području kopnenog prometa.

Članak 3.

Usklađenost i izuzeće od prijave

Državne potpore u obliku naknade za obavljanje javnih usluga koje ispunjavaju uvjete utvrđene u ovoj Odluci sukladne su s unutarnjim tržištem i izuzimaju se od obveze prethodne prijave predviđene člankom 108. stavkom 3. Ugovora, pod uvjetom da su istodobno usklađene i s uvjetima koji proizlaze iz Ugovora ili iz sektorskog zakonodavstva Unije.

Članak 4.

Ovlaštenje

Obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa povjerava se predmetnom poduzetniku na temelju jednog ili više pravnih akata, o čijem obliku može odlučiti svaka država članica. Taj akt ili akti moraju sadržavati, osobito:

(a) sadržaj i trajanje obveza pružanja javne usluge;

(b) poduzetnika i, kada je primjereno, predmetno državno područje;

(c) vrstu svih isključivih ili posebnih prava koja je tom poduzetniku dodijelilo za to nadležno tijelo;

(d) opis mehanizma naknade i parametre za izračun, kontrolu i reviziju naknade;

(e) mjere za izbjegavanje i povrat moguće prekomjerne naknade; i

(f) pozivanje na ovu Odluku.

Članak 5.

Naknada

1. Iznos naknade ne smije premašiti iznos koji je neophodan za pokrivanje neto troškova koji su nastali prilikom izvršavanja obveze pružanja javnih usluga, uključujući razumnu dobit.

2. Neto troškovi mogu se izračunati kao razlika između troškova kako su utvrđeni u stavku 3. i prihoda kako su utvrđeni u stavku 4. Također, mogu se izračunati i kao razlika između neto troškova poduzetnika za poslovanje s obvezom pružanja javne usluge i neto troškova ili dobiti istog poduzetnika za poslovanje bez obveze pružanja javne usluge.

3. Troškovi koje je potrebno uzeti u obzir uključuju sve troškove koji su nastali od obavljanja usluge od općeg gospodarskog interesa. Oni se izračunavaju na temelju općeprihvaćenih načela troškovnog računovodstva kako slijedi:

(a) ako su djelatnosti predmetnog poduzetnika ograničene na usluge od općeg gospodarskog interesa, mogu se uzeti u obzir svi njegovi troškovi;

(b) ako poduzetnik ujedno obavlja djelatnosti koje nisu obuhvaćene uslugama od općeg gospodarskog interesa, u obzir se uzimaju samo troškovi povezani s uslugama od općeg gospodarskog interesa;

(c) troškovi razvrstani za usluge od općeg gospodarskog interesa mogu uključivati sve izravne troškove nastale pri pružanju usluge od općeg gospodarskog interesa kao i odgovarajući udio u troškovima koji su zajednički i uslugama od općeg gospodarskog interesa i drugim djelatnostima;

(d) troškovi povezani s ulaganjima, posebno za infrastrukturu, mogu se uzeti u obzir ako su takva ulaganja neophodna za obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa.

4. Prihod koji je potrebno uzeti u obzir mora uključivati najmanje čitav prihod ostvaren od obavljanja usluga od općeg gospodarskog interesa, neovisno o tome je li prihod razvrstan kao državna potpora u smislu članka 107. Ugovora. Ako predmetni poduzetnik ima posebna ili isključiva prava povezana s drugim djelatnostima koje nisu usluge od općeg gospodarskog interesa za koje se dodjeljuju potpore, a koje stvaraju dobit koja premašuje razumnu dobit, ili donose korist poduzetniku od drugih prednosti koje mu dodjeljuje država, one se moraju uključiti u njegov prihod, bez obzira na to kako se razvrstavaju u smislu članka 107. Ugovora. Predmetna država članica može odlučiti da se dobit koja se ostvaruje iz drugih djelatnosti koje su izvan opsega usluge od općeg gospodarskog interesa dodijeli u cijelosti ili djelomično za financiranje usluge od općeg gospodarskog interesa.

5. U smislu ove Odluke „razumna dobit” znači stopu prinosa na kapital koju bi za čitavog razdoblja trajanja akta o ovlaštenju zahtijevao tipičan poduzetnik koji razmišlja o tome bi li obavljao uslugu od općeg gospodarskog interesa, uzimajući u obzir pripadajući rizik. Stopa prinosa na kapital ovdje znači internu stopu rentabilnosti poduzetnika (IRR) za čitavog razdoblja trajanja ovlaštenja odnosno internu stopu prinosa na uloženi kapital. Stupanj rizika ovisi o predmetnom sektoru, vrsti usluge i obilježjima naknade.

6. Pri određivanju što predstavlja razumnu dobit, države članice mogu uvesti poticajne kriterije koji se posebno odnose na kvalitetu pružene usluge te povećanje proizvodne učinkovitosti. Povećanje učinkovitosti ne smije smanjiti kvalitetu pružene usluge. Sve premije povezane s povećanjem proizvodne učinkovitosti moraju biti utvrđene na razini koja će omogućiti uravnoteženu diobu koristi nastale iz povećanja učinkovitosti između poduzetnika i države članice i/ili korisnika.

7. U svrhu ove Odluke, stopa prinosa na kapital koja ne premašuje zbroj relevantne stope kamatne zamjene (*swap rate*) i 100 baznih bodova smatra se razumnom u svakom slučaju. Relevantna stopa kamatne zamjene (*swap rate*) odgovara stopi kamatne zamjene (*swap rate*) čije dospijeće i valuta odgovaraju dužini razdoblja i valuti akta o ovlaštenju. Kada pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa nije povezano sa značajnim komercijalnim ili ugovornim rizikom, naročito kada se neto troškovi nastali pružanjem usluga od općeg gospodarskog interesa u bitnome naknadno *(ex post)* nadoknađuju u potpunosti, razumna dobit ne smije premašiti zbroj relevantne stope kamatne zamjene (*swap rate*) i premije od 100 baznih bodova.

8. Kada, zbog posebnih okolnosti, nije primjereno koristiti stopu prinosa na kapital, države članice mogu se koristit i drugim pokazateljima ostvarivanja dobiti osim stope prinosa na kapital kako bi odredile koji bi trebao biti iznos razumne dobiti, kao što su prosječni prinos na vlastiti kapital (ROE), prinos na imovinu (ROA) ili prinos od prodaje (ROS). „Prinos" znači dobit prije odbitka kamata i poreza u predmetnoj godini. Prosječni prinos računa se pomoću diskontnog faktora za vrijeme trajanja ugovora, kako je uređeno Komunikacijom Komisije o reviziji metode za utvrđivanje referentnih kamatnih stopa i diskontnih stopa ([1]). Bez obzira na to koji je pokazatelj izabran, država članica mora biti u mogućnosti Komisiji, na njezin zahtjev, dostaviti dokaze da dobit ne premašuje dobit koju bi očekivao prosječni poduzetnik koji razmišlja o tome bi li obavljao uslugu, na primjer, dostavom podataka o prinosima koji su ostvareni na temelju sličnih vrsta ugovora po tržišnim uvjetima.

9. Kada poduzetnik obavlja djelatnosti koje su i unutar i izvan opsega usluga od općeg gospodarskog interesa, na knjigovodstvenim kontima mora odvojeno prikazati troškove i prihode povezane s uslugom od općeg gospodarskog interesa i one povezane s drugim uslugama, kao i parametre za razvrstavanje troškova i prihoda. Troškovi povezani s djelatnostima izvan opsega usluga od općeg gospodarskog interesa moraju pokrivati sve izravne troškove, odgovarajući udio u zajedničkim troškovima te odgovarajući prinos na kapital. U odnosu na te troškove naknada se ne može dodijeliti.

10. Države članice će od predmetnog poduzetnika zahtijevati povrat svake primljene prekomjerne naknade.

Članak 6.

Nadzor prekomjerne naknade

1. Države članice osiguravaju da naknada koja se dodjeljuje za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa ispunjava uvjete utvrđene u ovoj Odluci a naročito da poduzetnik ne prima naknadu koja bi bila viša od iznosa koji je utvrđen u skladu s člankom 5. Na zahtjev Komisije o tome dostavljaju dokaze. Provode redovite provjere ili osiguravaju da se takve provjere provode, najmanje svake 3 godine za vrijeme trajanja ovlaštenja i na kraju tog razdoblja.

2. Kad poduzetnik primi naknadu koja je viša od iznosa koji je utvrđen u skladu s članku 5., država članica mora zahtijevati od poduzetnika da vrati iznos prekomjerne naknade koji je primio. Parametri za izračun naknade ponovno se definiraju za buduća razdoblja. Kad iznos prekomjerne naknade ne premašuje 10 % iznosa prosječne godišnje naknade, takva se prekomjerna naknada može prenijeti u slijedeće razdoblje i oduzeti od iznosa naknade koji je potrebno isplatiti za to razdoblje.

([1]) SL C 14, 19.1.2008., str. 6.

Članak 7.

Transparentnost

U slučaju naknada koje su više od 15 milijuna EUR, koje su odobrene poduzetniku koji obavlja i djelatnosti koje nisu obuhvaćene uslugama od općeg gospodarskog interesa, država članica objavljuje sljedeće informacije na internetu ili u drugim primjerenim sredstvima informiranja:

(a) akt o ovlaštenju ili njegov sažetak koji sadržava elemente navedene u članku 4.;

(b) godišnje iznose potpora koje su dodijeljene predmetnom poduzetniku.

Članak 8.

Raspoloživost informacija

Države članice dužne su za razdoblja ovlaštenja i najmanje 10 godina od završetka razdoblja ovlaštenja pohranjivati sve potrebne informacije kao bi se utvrdilo je li odobrena naknada u skladu s ovom Odlukom.

Po pisanom zahtjevu Komisije, države članice dužne su dostaviti Komisiji sve informacije koje Komisija smatra potrebnima kako bi se utvrdilo jesu li propisi koji su na snazi u odnosu na definiranje naknada u skladu s ovom Odlukom.

Članak 9.

Izvješća

Svake dvije godine svaka država članica dužna je podnijeti Komisiji izvješće o provedbi ove Odluke. Izvješće mora sadržavati detaljan pregled uvjeta primjene ove Odluke za različite kategorije usluga iz članka 2. stavka 1., uključujući:

(a) opis primjene ove Odluke na usluge koje su obuhvaćene njezinim područjem primjene, uključujući interne djelatnosti;

(b) ukupan iznos potpora koje su dodijeljene u skladu s ovom Odlukom, raščlanjenih po gospodarskim sektorima primatelja;

(c) napomenu o tome, je li kod određene vrste usluge primjena ove Odluke dovela do teškoća ili su uloženi prigovori trećih strana;

i

(d) sve druge informacije koje se odnose na primjenu ove Odluke koje zatraži Komisija i koje je potrebno navesti pravovremeno prije dostave izvješća.

Prvo se izvješće dostavlja do 30. lipnja 2014.

Članak 10.

Prijelazne odredbe

Ova se Odluka primjenjuje na pojedinačne potpore i programe potpora kako slijedi:

(a) svaki program potpora koji je stupio na snagu prije stupanja na snagu ove Odluke, a koji je bio usklađen s unutarnjim tržištem i izuzet od obveze prijave u skladu s Odlukom 2005/842/EZ, nastavit će biti usklađen s unutarnjim tržištem i izuzet od obveze prijave za sljedeće razdoblje od 2 godine;

(b) svaka potpora koja je stupila na snagu prije stupanja na snagu ove Odluke, a nije bila usklađena s unutarnjim tržištem, niti je bila izuzeta od obveze prijave u skladu s Odlukom 2005/842/EZ, no ispunjava uvjete utvrđene ovom Odlukom, smatrat će se usklađenom s unutarnjim tržištem i izuzetom od obveze prethodne prijave.

Članak 11.

Stavljanje izvan snage

Odluka 2005/842/EZ ovime se stavlja izvan snage.

Članak 12.

Stupanje na snagu

Ova Odluka stupa na snagu 31. siječnja 2012.

Članak 13.

Adresati

Ova je Odluka upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 20. prosinca 2011.

Za Komisiju
Joaquín ALMUNIA
Potpredsjednik